वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय
गाबहाल, ललितपुर,
नेपाल।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स !

आनन्द भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

चित्लांगको अशोकचैत्य

(ई. पू. २७५ मा सम्राट् अशोकले स्थापना गरेको भनी विश्वास गरिएको)

[illegible] २७, अंक २, ने.सं. १११६ (२०५३) जेष्ठपूर्णिमा बु.सं. २५४० इ.सं. १९९६ जून

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय
नाबहाल, ललितपुर,
नेपाल ।

आनन्द भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

वर्ष २४ अङ्क २ बु. सं. २५४० जेष्ठपूर्णिमा

प्रधानसम्पादक
भिक्षु कुमार काश्यप
फो. नं. २७१४२०

सम्पादक
सुवर्ण शाक्य – २१२८५५
अष्टमुनि गुभाजु – २३१२२२

व्यवस्थापक
भिक्षु धम्ममूर्ति – २७१४२०

सह-व्यवस्थापक
तीर्थनारायण मानन्धर
फो. नं. २७०३८९

वितरणव्यवस्था
भिक्षु पञ्ञामूर्ति – २७१४२०

वितरणव्यवस्था सहयोगी
[illegible] पञ्ञारत्न– २७१४२०

विज्ञापन व्यवस्था
[illegible] मानन्धर– २१११८५

प्रधान कार्यालय तथा प्रकाशक
[illegible]विहार, स्वयम्भू, काठमाडौं
[illegible] २७१४२०

बुद्धवचन

अप्पमत्ता पमत्तेसु सुत्तेसु बहुजागरो ।
अबलस्सं व सधिस्सो हित्वा याति सुमेधसो ।।

अल्छी र वेहोशीहरूमध्ये उत्साही र सचेत रहेका, सुतिरहेका मध्ये जागृत भइरहेका, घोडामध्ये वलियो घोडा सबैभन्दा अगाडि गए झैं प्रज्ञावान् व्यक्ति छिट्टै निर्वाणत्वमा पुग्दछ ।

श्रावस्तीनगरमा रहेका दुइजना साथीहरू आपसमा सल्लाह गरी सँगसँगै भिक्षु हुन गए । एकजना विहारमा मात्र बसेर अल्छी भई काम न काजको कुरा गरी सुतुवा भई त्यसै नै समय खेर फालेर बस्ने भयो भने अर्कोचाहिँ विपस्सना ध्यानको अभ्यास गरी मनमा उब्जेर आएका नराम्रा कल्पनाहरूलाई अनावश्यक ठानेर राम्रा कुराजति छानी छानी मन शुद्ध श्रमण धर्मको अभ्यास गरी अरहन्त भयो । त्यसले अर्कोचाहिँ भिक्षुलाई लापरवाहीका साथ जीवन चलाउनुहुन्न भनी सम्झाउँदा पनि उसले आफ्नो बानीलाई नछोडी उल्टो उसैलाई इबी राख्ने गऱ्यो । वर्षावास सकिएपछि दुबैजना सँगसँगै गएर भगवान् कहाँ दर्शन गर्न भनी हिँडे । तिनीहरूलाई देखेर भगवान् बुद्धले थाहापाउनुभयो कि एकजना भिक्षुत्वमा पुगेको र अर्कोचाहिँ अल्छी भई उन्नतिहीन भई बसेको । यही कुरालाई स्पष्ट पारी तिनीहरूलाई भगवान् बुद्धले यही गाथा पढेर यसो भन्नुभएको हो– बुद्धिले युक्त भई अल्छी नमानी काम कुरोमा तल्लीन रहनेले सबैलाई पछाडि पारेर आफू अगाडि परी छिटै दुःखबाट मुक्त भएर निर्वाणत्व प्राप्त गर्दछ ।

वार्षिक रू. ६०।– | आजीवन रू. १०००।– | एक प्रतिको रू. ६।–

सम्पादकीय–

समारोहसमिति

कुनैपनि विशेष समारोह हुने भयो भने समारोह समिति गठन गर्ने चलन छ । समारोह सफल पार्नको लागि गठन गरिने समिति ज्यादै आवश्यक र महत्त्वपूर्ण पनि छ । समिति गठन भएपछि उपसमिति पनि गठन हुन्छ र कार्य विभाजन हुन्छ । कार्यविभाजनले समारोहको लागि व्यवस्था र कार्यको लागि भार एक ठाउँमा नथुप्रेर विकेन्द्रित हुन्छ । समारोहको लागि समारोहसमिति एउटा परम्परा झैं नै भइसकेको छ ।

आजकाल समारोहसमिति एउटा बिडम्बना जस्तै भएको देखिन्छ किनकि उद्देश्यअनुसार समारोहसमिति अग्रसर भएको देखिँदैन । कुनै समिति सयौंजनाको हुन्छ र काम गर्ने र उपस्थित हुने थोरै हुन्छन् भने कुनै समिति थोरै जनाको हुन्छ र दुई चार जनाको जिद्दीमा कार्य संचालन हुन्छ । सबैको राय ठहरअनुसार निर्णय गरिने र कार्यान्वयन गरिने यस्तो समिति विरलै देखिएको छ । समारोहको बेला समितिका माननीय सदस्यहरू नै समारोह शुरू हुने समयपश्चात् उपस्थित हुने हुन्छन् भने कुनै सदस्य बायच् लगाएर यताउती डुलिरहेका र एक ठाउँमा अलमलिएर गफ गरिरहने हुन्छन् । समयमा काम तामेल गर्नको लागि क्रियाशील सदस्य नहुँदा समारोह समयमा हुन पाउँदैन र समयमा उपस्थित हुनेहरूको समय बरबाद हुने हुन्छ र समारोहमा उपस्थित हुनेहरू न्यास्रो मानी 'हाइ हाइ' गरिरहेका हुन्छन् । कामको धन्दा नभएका सदस्यहरू 'अबेर भयो छिटै शुरू गर्नुपऱ्यो' भन्दै लगनशील सदस्यहरूलाई अलमल्याइरहने हुन्छन् । काममा लागेकाहरू ठीक ठीक बेलामा सिंगारपतार र निश्चितकार्य नसकिएकोमा हडबड गरी आँखा च्याती च्याती वास्तविक कार्यकर्तालाई खोजिरहेका हुन्छन् । त्यस्ता कार्यकर्ता धेरैको काम थोरैले गरी काममा व्यस्त रहेका हुन्छन् । बिल्ला लगाएकाहरू भने यत्रतत्र देखिरहेकै हुन्छ । आमन्त्रित ठूलाबडाको पछिपछि बिल्लावालाहरू दौडादौड गरिरहेका हुन्छन् । समारोह शुरू गर्न ढीला भइरहेको हुन्छ । समयको ख्याल गर्ने खालका पदाधिकारीहरू समारोह ठीक समयमा शुरू गर्न नपाउँदा पसिना चुहाएर लजाइरहेका हुन्छन् ।

विशेष समारोहहरूमा समारोहसम्बन्धी पुस्तिका पनि प्रकाशित भएका हुन्छन् । त्यहाँ नानाथरीका उपसमिति र व्यक्तिहरूको नामसहितको समारोहसमितिको जानकारी प्रकाशित हुन्छ । समारोहसमितिको उद्देश्य बुझेका सदस्यहरू अवश्य धेरै हुन्छन् तर काम कर्तव्य बुझ्यो बुझेन भन्ने कुरामा निश्चित गर्न नसकिने गरी काम कुरा भइरहेको हुन्छ । सदस्यहरूलाई कामको जिम्मेदारी दिने र सम्झाउने काम नहुने भएको पनि देखिएको छ । यसप्रकारले समारोह समितिको गठन र समारोह संचालन भइरहेको भएमा समारोहको मर्मलाई पूरा गर्ने गरी समारोहसमिति गठन गर्नुमा विचार पुऱ्याउनुपर्ने देखिन्छ ।

बौद्धदर्शन छोटो चर्चा

–विवेक मोक्तान
भृकुटीचोक, धरान

भगवान् बुद्धको मृत्युपश्चात् ५०० वर्षपछि त्रिपिटक लेखियो– क) सूत्रपिटक, ख) विनयपिटक, ग) अभिधम्मपिटक, जो बुद्धधर्मका मुख्य ग्रन्थ (Scripture) हुन् । बुद्धधर्म दर्शनको तीन सारतत्व अति महत्वपूर्ण र जिनिस छन्– ती हुन् भौतिकवाद, अनित्यवाद र हेतु-सामग्रीवाद । बुद्धका ती पारदर्शी चिन्तन काल अनुकूल भएकोले आजका बुद्धिजीवीहरूको वैज्ञानिकस्पर्शी विषय बन्न गई विश्वव्यापी दर्शन बन्न पुगेको छ । भौतिकवाद दर्शनले वस्तुपरकतालाई स्वीकार्दछ । काल्पनिक, अस्तित्वहीन आस्थालाई विरोध गर्दछ ।

ईश्वरवादी धारणाले मानवलाई कमजोर बनाउँछ र मानवलाई स्वावलम्बी बनाउँदैन ।

भौतिकवादले मानवलाई स्वावलम्बी बनाउँछ । यसले मानव कदाचित् अकर्मण्य बन्न सक्दैन । मानव कर्ममै बल र विवेकले अगाडि बढ्न सक्दछ । आफ्नो आफ्नो विवेकले यदि डुब्यो भने पनि केही परवाह हुँदैन तर अन्धको भरमा परी डुब्नु मूर्खता हो र यो सोझा किने कुरा पनि होइन । आफूलाई उचितरूपले सञ्चालन गर्नका लागि प्रकृतिले विवेक दिएको छ । यस सन्दर्भमा बुद्धले भनेका छन्– सब्ब पापस्स अकरणम् कुसलस्स उपसम्पदा, सचित्त परियोदपनं एतं बुद्धानुसासनं । – काम भन्ने कुनै पनि नगर्नू, सधैं नै आफ्नो चित्तलाई कल्याणमा लगाउनू, राम्रो नराम्रो बुझाईले सम्पादन गर्नू ।

यस अनुसार सबै वस्तुहरू अनित्य छन्, यस सत्यतालाई प्रतीत्यसमुत्पादले पुष्टी गरेको छ । कुनै वस्तु पनि चिरअस्तत्ववान् बन्न सक्दैन । यदि त्यो सद् वस्तु हो भने जो चिरअस्तित्वमा अडेको छ, त्यो सद् वस्तु होइन । यस तथ्यले यस कुरालाई पुष्टयाउन चाहन्छ, ईश्वरको अन्तहीन तथ्यको विरोध गरिरहेछ किनकि, ईश्वरवादीहरूले ईश्वरलाई अन्तहीन एक अलौकिक शक्ति र चिरअस्तित्वमा रहेको आस्था राख्दछन् । यस सिद्धान्तलाई उक्त धारणाले सोझै मुक्का हानेको छ ।

यो भू-जगत परिवर्तनशील छ । यो नियम परमाणुवादमा पनि लागू हुन्छ । आँखाले देख्न नसक्ने वस्तु पनि क्षणभंगुर छ । त्यो ठोस पदार्थको प्रभाव हो । अब हावा पानी वस्तु नै हो, यसको रूप हुन्छ । आजको चरमसीमामा पुगेको विज्ञानले यो अविसजनयुक्त हावालाई तरल वा ठोसरूपमा परिवर्तन गरेको छ । तब यो हावाको परिवर्तन होइन ? यदि ईश्वरको रूप पनि हावाको रूप हो भन्ने धारणा राख्छौं भने यस स्थितिमा ईश्वरको रूप पनि बदलिनुपर्‍यो । यसरी क्षणिकता अनित्यवादको विश्वव्यापी नियमलाई स्वीकारेपछि न आत्माको महत्व रहन्छ न ईश्वरको नै । यसबाट यो बुझिन्छ कि अस्तित्वमा रहने प्रत्येक वस्तु अनित्य हो । यो अनित्यवादको नियम हो ।

उक्त प्रसंगवश कुनै वस्तुको उत्पत्तिमा धेरै हेतुहरू सम्मिलित हुनुपर्दछ, एउटै हेतुले मात्र कुनै वस्तुको उत्पत्ति हुन सक्दैन । जस्तै, पानीको उत्पत्तिमा पनि

तत्वहरू सम्मिलन भएका छन्, तो हुन् H_2O अक्सिजन् र हाइड्रोजनका निश्चित अनुपातमा पानी बन्दछ भने, हावा पनि विभिन्न ग्यासहरूको समूह हो। एउटा घ्याम्पो तयार पार्न विभिन्न तत्वहरूको आवश्यकता पर्दछ। यहीभित्र प्रतीत्यसमुत्पादको नियम पनि लागू भएको छ। एक एक कणको मिलनद्वारा माटोको ढिकाको उत्पत्ति भएको छ, यो कणको परिवर्तित रूप हो।

अब यो माटोको ढिकोलाई विभिन्न वस्तुहरूको प्रयोगद्वारा एउटा घडा तयार पार्न यानी, पित्तललाई डण्डा आकार निकाल्नलाई चक्का चक्का, कर्मी आदि वस्तुको खाँचो छ। यो चक्का, डण्डी, काठद्वारा बनिएको हुन्छ। काठको उत्पत्ति कसरी भयो भन्ने प्रश्नमा यसका कारणहरूको शुरुआत् हुन्छ, यसलाई हेतुहरूको आवश्यकता पर्दछ भने, ईश्वर पनि कुनै हेतुको उत्पत्ति होलान्। तब त्यो हेतु के हो भन्ने प्रश्नमा यसका कारणहरूको शुरुआत हुन्छ, यसलाई नै हेतुहरूको हेतु अर्थात् हेतु-सामग्रीवाद भनिन्छ। एउटा घडा तयार पार्न यति धेरै हेतुहरूको आवश्यकता पर्दछ भने, ईश्वर पनि कुनै हेतुको उत्पत्ति होलान्, तब त्यो हेतु के हो भन्ने प्रश्नमा ईश्वरवादीहरूले के जवाफ दिने ?

हेतुहरूद्वारा भएको उत्पत्ति एउटा सद् वस्तु बन्न गएको छ। यसको विनाश अनिवार्य छ। भावमा उत्पत्ति हुन्छ, अभावमा विनाश हुन्छ। युगौंदेखि यो नियम लागू भइरहेछ। कति पुराना वस्तुहरूको अन्त भए जति नयाँ वस्तुहरूको उत्पत्ति भए, यही नियम चिरकालसम्म चलिरहनेछ।

यी सबै तथ्यहरू बौद्धग्रन्थहरूमा लेखिएको छ तर यसको अध्ययनविना केवल ती पुराना हाम्रा लामा पुरोहितवर्गको अट्ठकथाहरूको श्रवण गरी त्यस्तै मिथ्या लोककथाहरूलाई यथार्थ मानी अझै पनि गुम्बातिर "ओम् मणिपद्मे हुं" भन्दै प्रकृतिद्वारा सम्पन्न हृष्टपुष्ट भौतिकरूपलाई निस्कृय बनाई अमूल्य समयलाई अन्ध विश्वासमा असद् वस्तुको ध्यानमा रही असम्भावी फल प्राप्तिको झूठो आस्था अनर्थक धर्मको ढोंग गर्नेहरू कम छैनन्। यो सरासर अज्ञानता हो। मानव विवेकपूर्ण एक क्रियाशील प्राणी हो। यसरी अन्यको कुविवेकमा परी निस्कृय बनी जीवन फाल्नु आजको युगमा के युक्तिसंगत कर्म हो र ? हाम्रो भौतिक विकासक्रममा यसले ठूलो बाधा पुऱ्याएको छ। जहाँ यस्तो धर्मको राज्य छ, त्यो समाज कहिल्यै पनि विकासशील र चेतनशील हुन सक्दैन।

यसका धेरै कारणहरू छन्। ईश्वरवाद बुद्ध धर्मको विपरीत हो। यो अन्धोपन र रूढीवादी (*Conservative*) सिवाय अन्य केही हुन सक्दैन।

भगवान् बुद्ध भन्नुहुन्छ !

– मित्र सुशोभन

मन नै संसारमा महान् हो,
मन भन्दा अरू ठूलो छैन रे।
आफ्नो मालिक आफै हो,
मिहेनत नगरे केही हुँदैन रे।
सुख–दुःख आफैले बनाएको हो,
ईश्वरको वरदान वा श्राप होइन रे।
स्वच्छ–शुद्ध–संयम नै धर्म हो,
लोभ–क्रोध–मोह नै पाप रे।
बुद्ध केवल मार्गदर्शक हो,
वरदाता वा मोक्षदाता होइन रे।

आजका बौद्धदर्शनहरू हिजोको बुद्धधर्ममा रूपान्तरण

(महायानको व्यापकता कूटनीतिमा आधारित)

– पुरुष शाक्यवंश

बुद्ध परिनिर्वाणपछि यथार्थ कुरा लुप्त हुँदैगयो। सबै सबै दर्शनहरू र मान्यताहरू पलाउँदै आए मतलब स्वयम् बुद्धवाणीहरू लुप्त हुँदै गए। पण्डित, आचार्य र भिक्षुहरूका दर्शनहरू व्याप्त हुँदै आए। कसलाई के भन्नु ? व्यक्ति विशेषको मात्र दोष छैन। समय, परिस्थिति र वातावरणका साथै सम्पूर्ण धर्मग्रन्थहरू दोषी भएको पाइन्छ। जस्तो वरिष्ठ भिक्षुहरूको उपादान र योगमा पनि धर्मग्रन्थ र दर्शनहरू बुद्धवचनको रूपमा संकलन गर्ने गर्‍यो र पिटकको स्थानमा समावेश गर्‍यो भन्ने प्रथम र दोस्रो संगायनाको आयोजना भएको समयमा यी अभिधर्म दर्शन बौद्धहरूको पवित्र ग्रन्थ त्रिपिटकमा समावेश नभएको यथार्थ, अभिधर्मग्रन्थलाई त्रिपिटक धर्मग्रन्थमा समावेश गर्‍यो भनी असन्तोष प्रकट गरी केहीले सम्प्रदायभित्रबाट अलग भई सौत्रान्तिक सम्प्रदायको स्थापना बौद्धसमाजमा एउटा नयाँ सम्प्रदायको उदय गर्‍यो। यसबाट प्रष्ट हुन्छ कि त्रिपिटकभित्रको एक अक्षरमात्र पनि बुद्धवचन नभई बौद्धआचार्यहरूको उपलब्धि भएको हो। दर्शनबाट दर्शनहरूको उपज भयो, यसैले दर्शनको माझमा स्वयम् बुद्धको "तुमेहि किच्चं आतप्पं-अक्खातारो तथागता"। कार्य गर्नुपर्छ केवल तथागतले मार्ग देखाउँछ, यही क्रान्तिकारी उपदेशलाई नै भुलाइदियो। यसको फलस्वरूप बुद्धकालमा असंख्य यात्रीहरूलाई आफ्नो यात्राको माध्यमबाट सुरक्षासाथ गन्तव्य स्थानमा पुऱ्याइदिन्छ, त्यस्तै योग्य शिक्षकले बोधिसत्त्व, महासत्त्वहरूद्वारा सम्पूर्ण आफ्ना शिष्यहरूलाई एकैसाथ मुक्त गर्न सक्छ। यतिमात्र होइन जबसम्म यस संसारमा एउटा एउटा प्राणीको उद्धार हुँदैन अथवा उद्धार गर्न बाँकी हुन्छ तबसम्म बोधिसत्त्व महासत्त्वहरू बारम्बार यस संसारमा जन्म लिइरहन्छन् र मुक्त भएर जानेछैनन्। यो बोधिसत्त्व महासत्त्वहरूको आश्वासन हो, महायानीहरूको प्रचार हो, महायानीहरूको विश्वास हो। साँच्चै भन्ने हो भने यो माथि उल्लेख भएको बुद्धवाणी "तुमेहि किच्चं आतप्पं अक्खातारा तथागता" भन्ने बुद्धवचनको विपरीत छ र बौद्ध अवधारणा विपरीत छ। यो तथ्य जनमानसले नभएपनि बौद्ध भिक्षुहरूले सोच्नुपर्ने थियो। यस्ता परिस्थिति र अवस्थाहरू आउन सक्ने सम्भावनालाई विचार गरेर बुद्धद्वारा जनमानस र भिक्षुहरूलाई यसरी उपदेश दिनुभएको छ– 'कसैले भनेको भन्दैमा, कहीं लेखेको भन्दैमा कुनै कुरो स्वीकार नगर्नू। आफ्नो विवेकले जाँचिलिएपछि मात्र स्वीकार गर्नू" बुद्ध (कालाम सूत्र)

"तुमेहि किच्चं आतप्पं अक्खातारा तथागता" यस उपदेश र नाराबाट लोकमा अन्धविश्वास, भक्तिवादको र जातिवादको विरोधमा स्वयम् बुद्धले ठूलो 'क्रान्ति' र परिवर्तन ल्याएका थिए। यस ऐतिहासिक

तथ्यलाई महायानीहरूले छोपछाप र अर्थको अनर्थ पारी तथागतको यस क्रान्तिकारी आदर्शको स्थानमा बोधिसत्त्वहरू र महासत्त्वहरू आफैमात्र उद्धार नभई जगत् संसारलाई उद्धार गर्ने र जबसम्म यस लोकमा प्राणी रहिरहन्छ त्यस प्राणीहरूको उद्धार गर्न आफू यस लोकमा जन्म लिइरहने महान् उद्देश्य देखायो।

यी महान् दर्शन र नाराको आधारमा श्रावकयानी अथवा हीनयानी सम्प्रदायहरूले प्रभाव पारेका केही देशहरूबाहेक प्रायः सबै एशिया महादेशका देशहरूमा महायानी सम्प्रदायले आफ्नो दिगो बसाल्न सफल भएको पाइन्छ। महायानी र हीनयानको धर्म संघर्षमा जगत्मा क्रान्ति ल्याएको खास धर्म लुप्त हुँदै गयो। पुनः देववादी र भक्तिवादी धर्म नभएपनि गुरु-शिष्यको भक्तिवाद पुनः उदय हुँदै गयो। यस भावनाले आफ्नो संस्कार आफैले सुधार्नुपर्छ भन्ने थेरवादी अर्हत् भिक्षुहरूको भावना लुप्त हुँदै गयो। साथै साक्षात् अर्हतु भिक्षुहरू यस विश्वबाट लुप्त हुँदै गएको मात्र नभई बुद्धले यस लोकमा क्रान्ति ल्याएका खास खास उपदेशहरूको औचित्य पनि विश्वबाट र धर्मबाट अलगिँदै गएको पाइन्छ। खास यथार्थ धर्महरू विश्वबाट अलगिँदै गएको लक्षणमात्र हीनयान, महायान र बौद्धसम्प्रदायको क्षति होइन विश्वसम्प्रदाय र भावी सन्तानहरूको निम्ति पनि ठूलो र अपार क्षति भएको पाइन्छ। साँच्चै भनू भने यो क्षतिमात्र होइन विश्वमानव सम्प्रदायको नि:स्त दुर्भाग्य हो। यस्तो दुर्भाग्यको विषय के बुद्धको मुख्य सिद्धान्त, प्रतीत्य समुत्पादभित्र सापेक्ष शून्यवादको भाव पत्तालगाउने महान् दार्शनिक आचार्य नागार्जुनले पनि खास दृष्टि पुऱ्याउन सकेको छैन। आमा पानीभित्रको सूर्यलाई हेरेर ममता र स्नेहभाव व्यक्त गरिएको यस दुःखपूर्ण भावलाई पनि एक दृष्टि पुऱ्याऊ "छोरो तेजिलो होस् या अन्धकार नै, विश्वलाई नै सुख दिने होस् या दुःख दिने नै, यस्तो छोराको के प्रयोजन, जसको अनुहारसम्म पनि जन्म दिने आमाले हेर्न नसक्ने भए" ममताको आवेशमा आमाले यो कुरो पनि याद गर्न सकेन, आफूले जन्माएको सन्तानको प्रतापले प्राणीमात्र होइन सम्पूर्ण विश्वका चेतन, अचेतन जड पदार्थहरूसमेत बाँचेका छन् र अस्तित्वमा आएका छन्। हुनपनि सम्पूर्ण संस्कार क्षय नभएसम्म जस्तोसुकै महान् कहलिएपनि आफ्नो गन्धभन्दा माथिको विषयवस्तु भएमा आफ्नो स्वार्थ परित्याग गर्न सक्दैन। यो एउटा संस्कार धर्म हो, प्रकृतिको नियम हो। यस अर्थले सूर्यको आमाले व्यक्त गरेको भाव एउटा महान् आदर्शप्रति नीच भावना अवश्य होइन नीच भावना छ भने त्यो संस्कार हो। सांस्कारिक प्रवृत्ति हो। स्वयम् आचार्य नागार्जुन पनि यस अपवादबाट अलग हुन सकेनन्।

यही अवस्था आचार्य नागार्जुनप्रति पनि हुन गएको छ। बुद्धको खास खास उपदेशहरूप्रति जुन नकारात्मक भाव र अवहेलना हुन गएको छ। यो आचार्य नागार्जुनलाई आभास नभएको अवश्य होइन। बुद्धवचनहरू र उपदेशहरूबाट बोधिसत्त्व महासत्त्वको बहुल भएको महायान उठ्न सक्दैन, उठ्छ त बुद्धवचनमा आधारित थेरवाद आदि। यसकारण आचार्य नागार्जुनलाई आफूले प्रतिपादन गरेको महायानलाई उठाउन जानी नजानी बुद्धका केही उपदेशप्रति आघात हुन गएपनि अनदेखि गर्न बाध्य भएको छ। अर्को बोधिसत्त्व महासत्त्वप्रति जति आफ्नो लगाव छ त्यति नै आफूले प्रतिपादन गरेको सापेक्षतामा आधारित शून्यवादको माध्यमबाट सन्ध्याभाष र उपायकौशलको यथार्थ पक्षको बोध गराउने उपादान भएको मात्र नभई, सधै आफूले

प्रतिपादन गरेको दर्शनमा नै जगत् प्राणीलाई मुक्ति दिलाउने यथार्थ प्रज्ञाको स्रोत अवस्थित भएकोमा आफू आचार्य नागार्जुन विश्वस्त भएको पाइन्छ। यसै आधारमा शून्यवादमात्र होइन आचार्य असंगको विज्ञानवादसहित विभिन्न आचार्यहरूको अनगिन्ती महायानदर्शन र युक्तिहरू पलाएर आए। यी महायानदर्शनहरू पठन-पाठन गर्न तक्षशिला, नालन्दा र विक्रमशीला आदि प्रख्यात विश्वविद्यालयहरूको स्थापना भए। आचार्य नागार्जुन केवल शून्यवादको प्रवर्तकमात्र नभई बहुप्रतिभा सम्पन्न आचार्य हुन्। महायानलाई अस्तित्वमा ल्याउन आचार्य नागार्जुनबाट विश्वप्रख्यात कार्यको साथै अनेक-अनेक कूटनीतिका कार्यहरू सम्पादन गर्दै जानुभएको छ। त्यस सम्बन्धमा विस्तारपूर्वक वर्णन हुने नै छ तर अहिलेको प्रसंगमा आचार्य नागार्जुनले वैपुल्यवादी सद्धर्मपुण्डरीक ग्रन्थमा उल्लेख भएको बुद्धवादका सम्पूर्ण नीति, कार्य र सिद्धान्तहरूलाई मान्यता प्रदान गरेको पाइन्छ तर त्यस ग्रन्थमा उल्लेख भएका खास नाम बुद्धवादलाई मान्यता प्रदान गर्न चाहना नभएको पाइन्छ। हुनत आचार्य नागार्जुनले बुद्धवाद नामप्रति खास लालच नदेखाए पनि बौद्धहरूको निम्ति बुद्धवाद भन्दा उपयुक्त नाम अरू के हुन सक्ला? यो अवश्य पनि उपयुक्त नाम हो तर पनि आचार्य नागार्जुन त्यस नामप्रति किन वैमनस्यभाव राख्नुहुन्छ? यही प्रश्न आचार्य नागार्जुनका सम्पूर्ण जीवनीको साथसाथै कूटनीति र सांस्कारिक आचरणको भाव झल्किएको छ। त्यो कुराको वर्णन गर्नु अति आवश्यक छ।

सद्धर्मपुण्डरीक ग्रन्थमा उल्लेख भएको बुद्धवाद र आचार्य नागार्जुनले प्रकाशमा ल्याएको महायान दुबै एउटै वादको अलग अलग नाम हुन्, मात्र परिस्थिति र समयको फरक छ। यी दुई एउटै वाद र एउटै सिद्धान्त भएर पनि महायानको प्रचार-प्रसारमा जति सुलभ र सरल व्यापकता पाएको छ त्यो अवस्था बुद्धवादमा अलि पनि देखापरेन। बोधिसत्व महासत्त्वको आदर्श सम्बन्धमा वैपुल्यवादीहरूले सद्धर्मपुण्डरीक ग्रन्थको माध्यमबाट 'बुद्धवाद' सम्प्रदायको स्थापना गरी जुन प्रचार गरिएको छ त्यो समयमा विनय परिवर्तन नै नगर्ने थेरवादी अर्हत् भिक्षुहरूको अधिनायकवादत्व आचरणबाट स्वयम् थेरवादसँगको अस्तित्व नै प्रायः लुप्त भइसकेको छ तर यसै समयमा विभिन्न श्रावकयानीहरू खास गरी सर्वास्तिवादीहरूको जगजगी भएको पाइन्छ। यसै समय र परिस्थितिको खास फाइदा उठाउन वैपुल्यवादीहरूले बुद्धवादको कल्पना गरेको हो। यस समयमा वैपुल्यवादीहरूले थेरवादलाई विरोध गरे पनि श्रावकयानीहरू प्रायः बिरोध गर्ने समय देखिएन बरु त्यसको सट्टा मेलमिलाप गर्नु नै श्रेय हुने विचार गरेको पाइन्छ। त्यसर्थ श्रावकवाद, प्रत्येकबुद्धवाद र बुद्धवाद यी तीनैवाद स्वयम् बुद्धबाट प्रकाश पार्नुभएको एउटै धर्म हो। केवल समय र धर्मको गहनतामात्र फरक भएको बताइएको पाइन्छ। यस नीतिका महायानीहरूले श्रावकयानीहरूप्रति अपनाएको बिरोधनीतिको सट्टा बुद्धवादले बौद्धहरू सबैले समन्वय गर्ने नीति अपनाएको पाइन्छ। हुनत अर्हत्वाद र बोधिसत्त्ववाद एक आयसमा फरकमात्र होइन सैद्धान्तिकमा बिपरीत नै छ तर पनि समय र परिस्थिति अनुसार समन्वयको नीति बुद्धवादमा लिनुपर्ने वैपुल्यवादीहरूलाई मान्यता नै छ। यो समयको माग हो तर यस्तो समय महायानी सम्प्रदायले भोग्नुपरेको छैन। जुन समयमा महायानीको आगमन भयो त्यसबेला बोधिसत्त्वको अवधारणा र आदर्श काफी मात्रामा प्रचार-प्रसार भएको मात्र नभई खास लोकप्रिय बनिसकेको छ। साथै यस समयमा साक्षात् अर्हत् भिक्षु-

हरूको बाहुल्य समाप्त भएको मात्र नभई स्वयम् शुद्ध थेरवाद सम्प्रदाय नै यस लोकबाट लुप्त भइसकेको छ । यस समयमा महायान धर्म प्रचार गर्ने आचार्य नागार्जुनले थेरवाद अर्हत् भिक्षुहरूसँग सामना गर्नुपरेको छैन । सामना नै गर्नुपर्छ भने अर्हत्त्व पदमा विश्वास गर्ने श्रावकयानी सम्प्रदायहरूप्रति । त्यसमा पनि खास भन्ने हो भने सर्वास्तिवादप्रति शून्यवादभित्र सापेक्षवादको यथार्थ पत्तालगाउन आचार्य नागार्जुनले जुन सफलता प्राप्त गर्नुभयो त्यसबाट दर्शनक्षेत्रमा वहाँद्वारा जुन कृतिमान् स्थापित हुन गयो त्यो अद्वितीय बन्न गयो । यस मान र प्रतिस्ठाबाट आचार्य नागार्जुन र वहाँले प्रकाशमा ल्याउनुभएका महायानसम्प्रदाय र महायानधर्मप्रति जनसमुदायको अगाढ श्रद्धाको विषय बन्न गयो यद्यपि शून्यसापेक्षवाद जनसाधारणले बुझ्न सक्ने विषयवस्तु नभएपनि ।

हुनत यो शून्यवादभित्रको सापेक्षवाद आचार्य नागार्जुनको आफ्नै मौलिक दर्शन होइन । वहाँले यो दर्शन बुद्धद्वारा प्रतिपादन गर्नुभएको प्रतीत्यसमुत्पाद धर्मभित्र पाउनुभएको एक छुट्टै सिद्धो दर्शन हो । यो दर्शन अथवा सिद्धान्त आधुनिक वैज्ञानिक डा. अल्वर्ट आइन्सटेनले यस सापेक्षवादको सिद्धान्तलाई सन् १९०५ मा पत्तालगाउनुभयो । यसै सिद्धान्तको आधारमा आजका वैज्ञानिकहरूले विभिन्न सूक्ष्म विज्ञानको कार्य सिद्ध गर्न सफल भएका छन् । यस विज्ञानले केवल एक दुई वैज्ञानिक क्षेत्रलाई सघाउ पुऱ्याएको मात्र होइन यस विज्ञानको क्षेत्रमा यस सिद्धान्तले ठूलो कार्य गरेको छ । त्यसकारण यो सिद्धान्त आधुनिक विज्ञानको सफलताको स्तम्भ हो । महायान शून्यवादभित्रको सापेक्षवादको रहस्यलाई बोध गरेर नै यूरोपबासीहरूले महायान ग्रन्थको खोजी गर्न बौद्ध देशहरूमा खास गरेर महायानी धर्म प्रचार भएका देशहरूमा खास मिशनका मिशन पठाएर धर्मग्रन्थहरू खोज्ने अभियानहरू शुरू गरेको थियो । यसबाट प्रष्ट हुन्छ कि यो महायान शून्यवाद कतिको महत्त्व र प्रतिस्थित विषय भएको छ । एक दुई देशको निम्ति होइन विश्वको र विश्वको वैज्ञानिक जगत्लाई उच्च र आदर्श कृत्यमान् पाएपछि चाहे आचार्य होस् चाहे भिक्षु होस् जसले निर्वाणत्व प्राप्त गरेको छैन त्यसमाथि सूक्ष्म अभिमानको भाव हुनु स्वाभाविक नै छ । यही कुरा आचार्य नागार्जुनमा पनि महायान प्रचार प्रसार गर्नमा आवश्यकभन्दा केही बढी कार्य सम्पादन हुन गएको पाइन्छ ।

—●—

धम्मपद- अप्पमादवग्गो-२

अप्पमादरतो भिक्खु- पमादे भयदस्सि वा ।
सञ्जोजनं अणुं थूल-डहं अग्गी'व गच्छति ।

प्रमादमा डर मानी अप्रमादमा मन लगाउने भिक्षुले फेरि फेरि जन्म लिनुपर्ने सानो ठूलो जुनसुकै संयोजनलाई पनि आगोले भस्म गरे झैं भस्म गर्दछ ।

विज्ञानपन्थी बुद्धधर्म

–विश्वरामभक्त माथेमा

नेपाली आन्तरिक हृदयदेखि सुखी शान्ति छैन । धर्म, परम्परा, देश छ गरीबै गरीबको आश्रम । संसार प्रसिद्ध शान्तिदायक बुद्धको शान्तिको शिक्षा ग्रहण गरेर देशविदेशका जनताले– जापान, बर्मा, चीन, कोरिया इत्यादिकाले दुःखबाट मोचन हुन सके, सुखको स्वास फेर्न पाले । बुद्धको शान्तिको व्यवस्था बुद्धाचरण हो– उक्त नियमको प्रतिपालन निर्भीक भई अघि बढाउन सक्नुपर्थ्यो । बुद्ध मानिस हो । उनको धर्म सबै पक्षमा वैज्ञानिक छ, विज्ञानमा आधारित छ । भावुक हुनुपर्दैन र दुःखकष्ट भोगेर मात्र धर्म हुन्छ भन्ने प्रावधान बुद्धधर्ममा छैन । समयमा खानै पर्छ र स्वास्थ्यलाई धक्का पुग्ने धर्मका गतिविधि त्यसमा छैन ।

एक शताब्दी अघिको कुरो । सर एडवीन आर्नोल्डले बुद्ध र बुद्धधर्म विषयमा यसरी लेखेकाछन् । उनले 'द लाइट अफ् एसिया'मा बुद्धको धर्म र जीवनी सरल तरिकाले कवितामा भावपूर्ण प्रस्तुत गरिएको छ । पाठकको हातमा परेमा छोड्न चाहनेछैन; ज्यादै रोचक भएकोले बुद्धको बौद्धिक ज्ञान र शान्तिको सूत्र आफूले पनि व्यवहारमा ल्याउन आपत्ति मान्नुपर्ने हुँदैन– *The Supreme ethical fragrance of the flower of Buddha is doctrine is felt in every page of the book*: भूमिकामा उनले आफ्नो उद्घोष यसरी दिएको छ । "काममा लागिरहनुपर्ने बेफुर्सतका दिनहरू थिए तर पनि साँघुरो अवकाशहरूको मौका छोप्दै उक्त पुस्तकका पानाहरू थप्दै जोड्दै गए । विशेषतः पूर्वी र पाश्चात्य विचारधाराहरूमा धेरै धेरै समानता पाएर पारस्परिक अन्तर विचारहरू व्यक्त गर्न आफै अभिप्रेरित थिए र आकांक्षानुरूप सफल पनि भएँ । ..." उक्त 'द लाइट अफ् एसिया' कवितामा कोरिएको बुद्धको जीवनी रोचकपूर्ण सुखको रहस्यमय आधार व्यक्त भएकोले नै यूरोपका सबै भनेजस्तै विभिन्न भाषामा उक्त पुस्तक अनुदित भइसकेको छ । सबैको भनाइ यस्तो छ–

It may probably be claimed far it that many people otherwise well-read and educated would nest have had more than the fraintest notion of the exquisite beauties of Buddhistic faith, had they not been presented to them in so delightful and at the sceme time so accurate a form as by the light of Asia.'

भन्नाको तात्पर्य थियो कि 'द लाइट् अफ एसिया'मा प्रस्तुत भएको बुद्धको जीवनी त्यस पुस्तकमा यति राम्ररी अभिव्यक्त गरिएको छ कि बुद्धधर्मको दर्शन हुबहु ऐनामा जस्तै स्पष्ट भएको पाइन्छ र अन्यथा पाश्चात्य शिक्षित वर्गमा बुद्धधर्मको मूल्य र मान्यताको परिचय नै हुने

थिएन ।

त्यही सम्बन्धमा विद्वान् *Annie Herber* ले पनि कवितैमा आफ्नो विचार यसरी पोख्नुहुन्छ–

To hear in old words breathing balm
The Secret of the wordless balm
The equipoise of ch estened will
The master's comfort, "peace,
be still."

सर एडविन आर्नल्डले आफूले **Seas and Lands**मा उनैका शब्दमा– *"I have often said and say again and again, that between Buddhism and modern science there exists a close intellectual bond,"* भनाईको मतलव उहाँले अक्सर गरी भन्ने गर्थे र फेरि फेरि पनि भन्ने गर्नुहुनेछ, "बुद्धधर्म र आजको विज्ञानमा नगिचबाट हेर्ने गरे जँविन्छ कि तीं दुई बीच धेरै नै ठूलो वैचारिक र बौद्धिक प्रावधान संयोजन भएको पाइन्छ । त्यस तथ्यको पुष्टि तथा प्रमाणित गरी देखाउन उनकै भाषामा यसरी लेखिएको छ ।

That the distiny of men has been and must be and will be worked out by himself under eternal and benigh laws which never very and never mislead; and that for every living creature the path thus tees open, by compliance, by effort, by insight, by aspiration, by good will, by right action, by loving service, to that which Buddhists term Nirvana, and we Christians 'the paace of God that passeth all understanding.'

उक्त कुरो संक्षिप्तमा भन्ने हो मने जन्मेपछि मानिसले आफ्नो बाटो असल या खराब आफैले सोझ्याइरहेको हुन्छ । त्यो पनि नियमानुकूल हुन्छ । प्राविधिक नियम कसैले पनि बदल्न सक्ने होइन– त्यहाँ कसैको हैकम पनि चल्दैन । असल बाटो अपनाउने हो भने बुद्धको अष्टांगिक मार्ग हो जुन संयममा रहेर मानिसले आफ्नो जीवनयापन गर्नु हो । त्यहाँ शान्ति मिल्छ, निर्वाण प्राप्त हुन्छ पनि । क्रिस्चियन धर्ममा त्यस आनन्द शान्तिलाई ईश्वरीय संज्ञिन्छन् ।

भनिन्छ त्यस जमानाको धर्मको प्रावधान हेरेर क्रिस्चियन र बुद्धधर्म दुबै क्रान्तिकारी छन्– प्रा. एल्. डब्लु. ग्रेनस्टेड, उनकै शब्दमा *"Jesus and Gautama were both rebels, by the religious conventions of their days.*

Prof. L. W. Grensted

बुद्ध सत्यको खोजीमा तपस्या गर्थे, ध्यानमा मग्न हुन्थे । 'अन द ग्रेट लिटल महात्मा' पुस्तकमा गान्धीले चर्खा चलाइरहँदा ध्यानमा मग्न हुन्थे रे । त्यो देख्दा उक्त पुस्तकका लेखक क्लेर (लण्डन) भन्नुहुन्छ उनकै शब्दमा *"Actually he (Gandhi) is looking down intent upon his weaving but to me (Clare) he (Gandhi) is a Buddha in deep contemplation, and I sense the flow of cosmic thought that emanate from his immovable quietitude."* अर्थात् बुद्धले तपस्या गर्न लाग्दा उनको चेहराबाट प्रकाश निस्किरहेको पाइन्थ्यो । तब अनुमान गर्न सकिन्छ त्यस्तै बुद्ध निस्कृय तथा निस्तब्ध मुद्रामा हुनुहुन्न, सकृय हुनुहुन्छ मानूंकि ब्रह्माण्डमा सम्पूर्ण उनको विचारमा खेलिरहेको लाग्छ । त्यस्तै गान्धी पनि

दिन्थ्यो रे ।

सर एडविन आर्नोल्डले बुद्धले बोधित्व प्राप्त गर्ने लाग्दा आफ्नो कविता यसरी लेखेको छ –

Ye are not bound ! the Soul of
Things is Sweet,
The Heart of Being is Celestial rest
Stronger than woe is will; that
Which was Good
Doth pass to Betler – Best.

अहो, तिमी (बुद्ध) लाई कसैको पनि आधार चाहने रहेनछ । निराधार नै तिमी छौ । फेरि पनि संसारका सबै, सबै सबै वस्तुका केन्द्रीय आधार तिमी नै छौ र रसिलो । त्यस्तो निरञ्जन निराधार भएर पनि अतएव तिमी त सम्पूर्ण जीवका आधारशिला आकाश, पाताल (ब्रह्माण्ड) छौ । तिम्रो इच्छाशक्ति गहन छ, बलियो छ । त्यसै कारणले कस्तै दुःख कष्ट तिमीमा छैन । तिमी सबैको असल गर्न चाहने भला थियौ त अब त झन् बढी भला छौ; पछि पछि त असीमित नै हुनेछौ ।

× × ×

Ye suffer from yourselves, None else compels
None other holds you that you live and die,
And where upon the wheel, and hug and kiss
Its spokes of agony,
Its tires or tears, its have of nothingness.

जब मानिस आफ्नै कारणले दुःखी छन् । त्यो दुःख कसैबाट लाडेर लाडिने होइन । अरू कोहीले पनि जन्माएर जन्मिने तिमी होइन । कसैले मारेर मारिनेपनि तिमी होइन । जन्मनु, मर्नु पनि आफ्नै कारणले हो । मानिस जन्म र मरणको चक्रमा फँसिरहेको हुन्छ । चक्रमा सीधा टेक्ने दण्डी (*Spotes*) अनगिन्ती मानिसका दुःखहरू हुन्, क्रन्दन हुन् । भुई छुने चक्काले मानिसका आँशुका वस्त्र ओछ्याउँदै जानेछ । आखिर जीवनको लागि यस संसारमा मानिस हुन सक्दैन । उनी त शून्य जीवनको हुन जान्छ ।

Such is the law which moves to
righteousness,
Which none at last can turn aside
or stay;
The heart of it is love, the end of it
Is peace and consumation sweet.
Obey

नियम नियम भएर रहन्छ, धर्मकार्यका संयमी नियम, धर्मका नियम आफ्नै तालमा सदाको लागि चल्दै रहन्छ चालमा अडिग भई; कर्ममा नियमहरूको परिचालन सद्भावना र प्रेमले हुन्छ, नकि कसैको कस्तै जोर जुलुमले । धर्म परिचालनको नियममा रहनाले त्यसमा अथवा त्यस तरिकाले जीवनयापन गर्नाले तो नियम मानिसको सुख शान्तिको भोग उपभोग हुन थाल्छ– हाइ ! आनन्द ।

'Tao of physics' मा *Buddhism* विषय यसरी छ– Personal experience is ... ... the foundation of Buddhist philosophy. In this sense Buddhism is radical emperism or experementation whatever dialectic later developed to probe the wealling of enlightenment–experience...

उक्त भनाइअनुसार बुद्धधर्म आत्मसंयम तथा अनुभवबाट ज्ञान प्राप्त गर्नुपर्ने धर्म हो; अनुभवबाटमात्र यसको यथार्थताको आफू विज्ञ हुन सकिने रहेछ । 'गरेर सिक' *'Learning by doing'*.

यसैले गौतमबुद्ध भन्नुहुन्छ, "जिसने अपनेको जीत लिय है, उसकी जीतको देवता भी हार मे नहीं बदल सकते।"

यस्तो धर्म छ बुद्धधर्म– यो धर्म बिलकुल प्राकृतिक नियममा प्रतिपादित छ। यतिसम्म कि *'To every action there is equal and opposite reaction'* अर्थात् खराब गर्नेले त्यसको खराब फल आफूले नभोगी सुखै छैन; त्यस्तै असल गर्नेले असल। पूजा गरेर, बरदान मागेर शान्ति हुने कुरै छैन। त्यसैले हुँदो हो राणाकालमा नेपालमा म्हास्त खोजेर पनि बुद्ध धर्म नम्हासेको, बरु जहाँनिया राणाशासन नै म्हासेर गयो। बुद्धधर्म विशेषतः मानवधर्मवादी हुनाले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्र तथा संयुक्त राष्ट्रसंघमा आभाषमा आइरहेको छ। त्यसमा त बुद्ध-धर्म-संघ नै कार्यान्वयन छ।

एकलै भएपनि हिँड्दै जाऊ

– गेहेन्द्रभूषण पोखरेली

अन्नपूर्णाकी उचाईहरू माथि
निर्भय स्पन्दनहरू आरोपित गरेर,
बढिरहेका हे अभियानहरू हो!
साथमा नाङ्गो पाइतला मात्र भएपनि
अघि बढ्दै जाऊ;
एकलै भएपनि हिँड्दै आऊ।

बुद्धको सङ्कल्प जस्तै
तिम्रा हिँडाईहरू थाकिनु हुन्न,
निर्जन नदीको प्रवाह जस्तै
तिम्रा यात्राहरू रोकिनु हुन्न।
त्यसैले अँध्यारो भएपनि
आफ्ना पद-चिह्नहरू बनाउँदै जाऊ;
एकलै भएपनि हिँड्दै आऊ।

ओरालोतिर दौडेर–
उचाईको उपहास गर्ने विश्वासहरू,
अहिंसा र शान्तिको नाटक गरेर–
हैकम जमाउने शालिकहरू,
तिम्रा कुरा सुन्न आउँदैनन्;
आफ्नै बुद्धत्व – अंश पनि
तिनीहरू लिन मान्दैनन्।
त्यसैले आफ्नो मात्र भएपनि
अर्हत्व लिएर बढ्दै जाऊ;
एकलै भएपनि हिँड्दै आऊ।

तिम्रो गन्तव्य अघि-अघि
अनन्त गन्तव्यहरू उघ्रनेछन्;
तिम्रो विगत पछि-पछि पनि
अनन्त अभियानहरू जन्मिनेछन्।
त्यसैले तिम्रो निर्वाणपछिको
शरीरमाथि पनि
एउटा रूख रोपेर जाऊ;

पाइतलादेखि शिरसम्म खिइए पनि
एकलै – एकलै हिँड्दै आऊ।

(English Language)

Discourse on Blessings

(Mahamangala Sutta)

– Thera Piyadassi

Thus have I heard :

On one occasion the blessed One was living near Savatthi at Jetavana at Anathapindika's monastery. Now when the night was far advanced, a certaindiety, whose surpassing radiance elluminated the whole of Jetavana, approached the Blessed One, respectfully saluted him, and stood beside him. Standing thus, he addressed the Blessed One in verse :

1. "Many dieties and men longing for happiness have pondered on (the question of) blessings. Pray tell me what the highest blessings are.
2. Not to associate with the foolish, but to associate with the wise, and to honour those worthy of honour- this is the highest blessing.
3. To reside in a suitable locality, to have performed meriterous actions in the past and to set oneself in the right direction-- this is the highest blessing.
4. Vast learning, skill in handicraft, well grounded in discipline, and pleasant speech -- this is the highest blessing.
5. To support one's father and mother, to chess one's wife and children, and to be engaged to relatives, and occupations -- this is the highest blessing.
6. Liberality, righteous conduct, rendering assistance to relatives, and performance of blameless deeds -- this is the highest blessings.
7. To cease and abstain from evil, to abstain from intoxicating drinks, and diligent in performing righteous acts -- this is the highest blessing.
8. Reverence, humility, contentment, gratitudes and the timely hearing of the Dhamma, the teaching of the Buddha -- this is the highest blesstng.
9. Patience, obidence, meeting the Samanas (holy-men), and timely discussions on the Dhamma -- this is the highest blessing.
10. Self controle' Chastity, Comprehension of the Noble Truths, and the realization of Nibbana -- this is the highest blessing.
11. The mind that is not touched by the vicissitudes of life, the mind that is free from sorrow, stainless, and secure -- this is the highest blessing.
12. Those who have fulfilled the conditions (for such blessings) are victorious every where, and attain happiness everywhere -- To them these are the highest blessings."

●

परित्राणया महत्व

–भिक्षु बुद्धघोष

उपासक– भन्ते ! थौं छलपोलयाके छुं खें न्यने धकाः वया । छःपिन्त फुर्सत दुलाथें ?

भिक्षु– ज्यू, उपासक ! छु खें न्यनेमाःगु थें ?

उपासक– नेपालय् थेरवाद बुद्धधर्म दुहां वसांनिसें भन्तेपिसं बरोबर परित्राण पाठयानाबिज्याःगु खना, परित्राण धयागु छु ? थुकिया बारे कृपा तयाः कनाबिज्याःसा असल जुइ ।

भिक्षु– उपासक ! न्यंगु प्रश्न बांलाः जू. बर्मीतय्गु छगू उखान दु "मस्यूसा न्यँ, सफा मजूसा स्यु" न्यँहे मन्यंकं गथे सियावइ ? सिला हे मछ्वयेकं गथे सफा जुइ ? आः उपासकं न्यंगु प्रश्नया लिसः जि ग्रन्थ अध्ययन यानातयाथें कनाहये ।

उपासक– ज्यू भन्ते, कृपा तयाः कनाबिज्याहुँ ।

भिक्षु– परित्राण धयागु पदय् निगू शब्द जोडय् जुयाः च्वंगु दु । परि+त्राण । 'परि' धयागु छचाः खेरं वःगु भय, 'त्राण' त्राण धयागु रक्षा याइगु । अर्थात् छचाःखेरं वःगु भययात रक्षा याइगु जूगुलि परित्राण धाःगु खः ।

उपासक– परित्राण)सूत्र) धयागु छु ?

भिक्षु– परित्राण (सूत्र) धयागु झिनिपु दु । व थथे खः–

१. आह्वान सूत्र २. मंगल सूत्र
३. रत्न सूत्र ४. मैत्री सूत्र
५. खन्ध सूत्र ६. मोर सूत्र
७. वट्ट सूत्र ८. धजग्ग सूत्र
९. अंगुलिमाल सूत्र १०. आटानाटीय सूत्र
११. बोज्झङ्ग सूत्र १२. पुब्बहण सूत्र

उपासक– आह्वानसूत्रपाठ यायेगुलि छु जुइ, उकिया महत्त्व छु छु दु ?

भिक्षु– आह्वानसूत्रपाठ यायेगुलि देवतापिन्त धर्म उपदेश न्यंबिज्याहुँ धकाः आमन्त्रण यायेगु खः । (धम्मस्सवण कालो अयं भद्दन्ता) अर्थात् भो भद्र देवतापि ! थ्व समय धम श्रवण यायेगु समय खः ।

उपासक– थथे देवतापिन्त आह्वान यायेवं इपिं अथे वःला ?

भिक्षु– वथे नं फु । इपिं थथे वःसां झीसं खनिमखु । छाय् धाःसा इमिगु शरीर अत्यन्तं सूक्ष्म । भगवान् बुद्धं कपिलवस्तु नगरय् महावनय् महासमय सूत्र देशना यानाबिज्याःगु बखतय् आपालं देवतापिं मुंवलं नं भिक्षुपिसं मस्यू । अले भगवान् बुद्धं देवतापिं वःगु भिक्षुपिन्त न्यंकूगु बखतय् थःगु दिव्यचक्षुद्वारा स्वःगु बखतय् तिनि खन । देवतापिसं क्यने धकाः मतो तःसा खनी' कि त दिव्यचक्षुं जक खनी । अथेनं वल धाःसा बांहे लात मवःसा झीसं सःतेमाःगु कर्तव्य पूरा जुइ । गथे झी भ्वय्बलय् थःथितिपिन्त भ्वय् सःतिइबलय् इपिं वःसा बेस हे जुल । मवःसानं थःगु कर्तव्य पुरे

जुइ । अथे हे तुं देवतापिं आह्वान यायेमाःगु जुयाच्वन ।

उपासक– यदि परित्राणपाठद्वारा रोग लाइगु खःसा छाय् डाक्टर, वैद्य इत्यादि क्यनेमाःगु ?

भिक्षु– उपासक ! अथे मखु, रोग धइगु प्यता प्रकारं जुइ । यथा कर्म, चित्त, ऋतु व आहारद्वारा जुइगु जुयाच्वन ।

उपासक– भन्ते ! थ्व प्यंगूद्वारा गथे रोग जुइ ?

भिक्षु– सुं मनुखं ह्लापाह्लापायागु जन्मय् दुश्चरित्र-द्वारा यानावःगु कर्म थुगु जन्मय् विपाक भोग यायेमाली, थ्व कर्मरोग जुयाच्वन । चित्तरोग धयागु थम्हं धयाथें मदयाः, थःत मयःगु घटना चूलानाः, मानसिकरोग जुइगु जुयाच्वन । ऋतुरोग धयागु ठण्डी गर्मी, अथवा मौसम अनुसार जुइगु जुयाच्वन ।

कर्मरोग नं निगू प्रकारया दु । तःधंगु कर्मरोग व त्रिकिविकिधंगु कर्मरोग । परित्राण पाठ श्रवणद्वारा मन आनन्द जुइ । चिविधंगु कर्मरोग जुल धाःसा परित्राणपाठद्वारा चिइका चिइका छ्वयेफु । आहार रोग धयागु मनिगु आहार सेवन याइगुलि विभिन्न रोग जुइगु जुयाच्वन ।

परित्राणपाठ याइगु बखतय् बांलाक विश्वास तयाः न्यन धाःसा चित्तरोग शान्त जुयावनिगु जुयाच्वन । ऋतुरोग व आहार-रोगयात परित्राणया नापनापं थःत अनुकूलगु ऋतु, अनुकूलगु आहार सेवनद्वारा रोग शान्त जुयावनिगु जुयाच्वन । गुलि गुलि थथेनं जूपिं दु । परित्राणपाठ मयाकुसे डाक्टर, वैद्यं ब्यूगु वासः सेवन याःसा उगु वासलं रोगयात थिहे मथ्यू । वासलं मथिल धायेव भन्तेपिन्थाय् पाठ याके छोयाहयाच्वंगु नं दु । गुलि गुलि वासः नये स्वायेक रोग लानावंपि नं दु ।

उपासक– परित्राण धयागु न्यँजक न्यनेमात्रं गाःला ? थुकिइ मेगु छुं विधिविधान दुला ?

भिक्षु– परित्राण न्यनिह्मसिके स्वंगू अङ्ग पुरय् जुइमाः । यथा (क) क्लिेसावरण, (ख) कम्मावरण (ग) असद्हन । थुपिं स्वंगूबाहा मदयेका च्वनेमाः ।

उपासक– थुकिया अर्थ गथे खः ?

भिक्षु– (क! क्लिेसावरण धयागु नियम मिथ्यादृष्टि

(ख) कम्मावरण धयागु पाप मध्यय् दक्व-सिबय् तःधंगु पञ्चमहापाप खः ।

(ग) असद्हन धयागु परित्राणय् विश्वास मयाइगु खः । थुपिं स्वंगूलि अलग जुयाच्वंह्मसित परित्राणया बासः लगय् जुइ ।

पाठ याइह्मसिके स्वंगू अङ्ग पुरय् जुइमाः । यथा–

(क) शुद्धरूपं पाठ यायेगु,

(ख) अर्थ थ्वीकाः पाठ यायेगु,

(ग) बिरामीप्रति मैत्रीचित्त तयेगु ।

उपासक– ह्लाचः छलपोलं आज्ञाजुयाबिज्यात, परित्राण झिनिपु दुं । फुक्क परित्राणया छगू हे महत्त्व ला वा विभिन्न सूत्रया विभिन्न रूपं महत्त्व दु ?

भिक्षु– परित्राण झिनिपुया झिनिगू प्रकारया महत्त्व दु । गथेकि आह्वानसूत्र पाठद्वारा देवतापिन्त आह्वान यानागुलि इपिंनाप घनिष्ठ सम्बन्ध जूवनी । गुकि यानाः झीत इमिसं फुफुगु महत

(ग्वाहालि) बिइ। मंगलसूत्रपाठद्वारा थःत मंगल जुइ। रत्नसूत्रपाठद्वारा रोग, भय अन्तराय हटय् जुइ। मैत्रीसूत्रपाठद्वारा थःत अनिष्ट याये धकाः वःपिसं नं अनिष्ट याये फैमखु। मोरसूत्रपाठद्वारा दुर्घटनापाखें बचय् जुइ। वट्टसूत्रपाठद्वारा मिनइगु भयं बचय् जुइ। आटानाटीयसूत्रपाठद्वारा भूतप्रेत आदिया उपद्रवपाखें बचय्जुइ।

अंगुलिमालसूत्रपाठद्वारा मिसातय्त प्रसूति व्यथा अथवा मचाबुइ मफयाच्वंगु व्यथा कष्टं मुक्त जुइ। बोज्झङ्गसूत्रपाठद्वारा रोग भय शान्त जुयावर्ना।

एकस्मिं समये नाथो, मोगल्लानञ्च कस्सपं।
गिलाने दुक्खिते दिस्वा, बोज्झङ्गे सत्त देसयि॥
तेव तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिंसु तङ्खणे।

अर्थात् छको मोग्गलायन भन्ते बिरामी जूगु बखतय् बुद्धं बोज्झङ्गसूत्र पाठ यानाबिज्याःगु बखतय् उगु पाठ न्यनाः लय्तायाः तत्क्षण रोगं मुक्त जुल। काश्यप भन्ते बिरामी जूबलय् नं वहे बोज्झङ्गसूत्र पाठ न्यनाःलि रोग शान्त जुल। पुब्बाण्हसूत्रपाठद्वारा दुर्निमित जुइगु अमंगल जुइगु झङ्गःपंक्षि मभिक हालिगु मभिक ह्यनिगु इत्यादि फुकं फालावनीगु जुयाच्वन।

उपासक– भन्ते! मोरसूत्रपाठद्वारा दुर्घटना जुइगुपाखें बचय् जुइ धकाः छःपिसं धयाबिज्यात। अथे दुर्घटनां बचय् जुयावंगु ग्रन्थय् छुं उल्लेख यानातःगु दुला?

भिक्षु– दु, उपासक। (मोर जातक सोयादिसें)

उपासक– परित्राणं रोग अन्तरायजक मदयेका छ्वइगु जक ला मेगु नं महत्त्व दु?

भिक्षु– यदि परित्राणय् धयातःगु बमोजिम आचरण यानायंकल धाःसा मार्गफल निर्वाणतक प्राप्त याना कायेफुगु जुयाच्वन।

भगवान् बुद्ध जेतवन बिहारय् बिज्यानाच्वंबलय् मंगलसूत्र देशना यानाबिज्याःगु बखतय् दोछिगूकोटी देवतापिं अर्हत् जुल धकाः जातक अट्ठकथाया चतुर्थ भागय् कनातःगु दु।

हानं वैशालीइ आनन्द भन्तेनं भगवान् बुद्धयाके रत्नसूत्रपाठ यायेगु स्यनाकयाः रत्नसूत्रपाठ यानाबिज्याःगु बखतय् रोग, अमनुष्य व दुर्भिक्ष थ्पि स्वंगू भय नं हटय् जुयावन। अनंलि भगवान् बुद्धं रत्नसूत्र वैशालीवासीपिन्त देशना यानाबिज्याःगु बखतय् ८४ द्वः प्राणीपिन्त मार्गफल प्राप्त जुल। थथे महत्त्वपूर्णगु परित्राण जूगुलिं बौद्ध देशय् थौंतक्क प्रचलित जुयाच्वन।

उपासक– भन्ते! परित्राण छाय् यायेमाःगु? उकिया छु महत्त्व दु धयागु बारे आः भचा थुल। छःपिसं कृपा तयाः कनाबिज्याःगुलि जि कृतज्ञ जुयाच्वना। थौंयात बिदा जुइ।

भिक्षु– ज्यू उपासक!

साधु! साधु!! साधु!!!

(वर्ष २३, ल्याः १२ पाखें कथहें)

विधुर महाजातक

इरन्धती भाःत मालेत पिहांवंगु

–भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

इरन्धती नागराजकन्यां वौया खँ न्यनाः थः वौ लय्ताइगु खँजक ल्हाःगु मखु, थः मांयाथाय् नं वनाः मांम्ह लय्ताइगु खँ ह्लाःवन । अनंलि थःगु कोथाय् वनाः वांबांलाःगु तिसावसतं तियाः छाय्पियाः स्वांमाः छुमाः नं थःगु वोहलय् पाछायाः उकुन्हुया चाह्लय् हे नागलोकं पिहां वल । हिमालय प्रदेश छगू समुद्रया सिथं खुइगू योजन च्वय् लाःगु हाकुगु लोहँतं छधी जुयाच्वगु कालकूट धयागु छगू पर्वत दयाच्वन । इरन्धती उगु कालकूट धयागु अजः वर्णगु पर्वतय् वनाः हिमालय पर्वतय् च्वंगु सुगन्धंयुक्तगु वांबांलाःगु देवतापिनिगु स्वां थवयाहयाः पर्वत च्वका छगुलि माणिक्ययागु चैत्य थें च्वंक छाय्पियाः थः यःपिं परिषद्पिंसं चाःहुयेकाः, वाजं थाकाः मे हायेकाः प्याखं हुलाच्वंवन ।

हिमालय पर्वतय् बिज्यानाच्वंपिं देव, गंधर्व, यक्ष, राक्षस, नाग, किन्नर, मनुष्य इत्यादिपिं गुलित वास यानाच्वंपिं दुगु खः इपिंमध्यय् प्रज्ञावान्पिंसं जिमिगु इच्छा व्याक्कं सम्पूर्ण यानाबी फःसा जिमि मांया नुगलय् च्वंगु इच्छा पूर्ण यायेत धनञ्जय जुजुया महामन्त्री विधुर पण्डितयागु नुगःचु छगू धार्मिकरूपं जिमित हयाबी माल । अथे हयाबी फुम्ह विद्वान् पण्डित व्यक्ति जि स्वामी-भाःत ज्वीगु जुल' धकाः धाल ।

उगु इलय् वेस्सवण देवराजया काय्चा, यक्ष देवतापिनि सेनापति जुयाच्वंम्ह पुण्णक धयाम्ह यक्ष छम्ह स्वंगू गाउत पाय्धिकःम्ह मनोमय सिन्दव ब्वसल गयाः कालकूट पर्वतया च्वका-पाखेया लँपुं यक्षतय्गु सभास्थलस वनाच्वंबलय् व इरन्धती नागकन्यां न्यने हे ययापुसे च्वंक मे हालाच्वंगु सः तायाः, इरन्धती ह्लापाया जन्मय् पुण्णकया कलाः जुयावये नंगुलि संसारय् ह्लापा ह्लापा थवंथः स्नेह यानावये नंगुलि यानाः पुण्णक यक्षं इरन्धतिं मे हाःगु सः ताःगु बखतत् बयागु हृदये दुनेथ्यंक स्नेह-प्रेमरस द्वाहां वंगुलि यानाः ब्वसलयात दिकाः, ब्वलसया म्हय् हे च्वनाः न्यन– 'हे प्रिय केहें मय्जु ! जि न्याय धर्म मस्यंकुसे विधुर महामन्त्रीयागु नुगःचु कयाहयाबी फु । उकिया लागी छं छुं धन्दा सुर्ता कयाच्वनेम्वाः । छ केहें मय्जु जिम्ह प्रियापत्नी पक्का ज्वी फुला ?'

पुण्णक यक्षसेनापतियागु खँ न्यनाः इरन्धती

नागराजकन्यां धाल 'भाजु ! धात्थें भी निह्म परस्पर प्रेम-स्नेह यायेगु खः धैगु जूसा याकनं हे जिमि बौयाथाय् वने नु ।'

पुण्णक यक्षं– 'अथे जूसा भि जुल, नाप्पं वनेनु ।' धयाः सलम्हं कुहां वयाः ह्लाः ज्वनाः सालाकाये धकाः थःगु ह्लाः चक्कंकूबलय् इरन्धति सायेके मब्युसे थम्हं हे पुण्णकया ह्लाः सालाकयाः धाल– 'भो भाजु ! जि छु मां-बौ मदुम्ह म्हय्मचा धकाः च्वनाला ? जिह्म बौ न्यासःगू योजन तब्यागु नागलोकय् राज्य याना च्वनाबिज्याःह्म वरुण नागराज खः । जिह्म मां विमलादेवी महारानी खः । भो भाजु ! जिमि मां-बौपिंथाय् झायाः जि व छि इहिपा यायेत भमचा फ्वं झासँ ।' धकाः पुण्णक यक्षयात थः बौ वरुण नागराजयाथाय् ब्वना यंकूगु जुल ।

पुण्णक यक्ष नागराजयाथाय् थ्यंसेंलि इरन्धति फ्वनाकाये हथाय्चायाः महाराजयात विन्ती यात- 'भो महाराज ! जि छलपोलया म्हय्मचा इरन्धतीनाप ह्लापा ह्लापायागु जन्मय् स्नेह-प्रेम वन्धन दुगुलि यानाः मैत्री स्नेह वढय्जूगु जुयाच्वन । उकिं विवाह मंगल सम्वन्ध स्वाकेगु इच्छा यानाः किसि सच्छि, सल सच्छि अस्सतर सिंधव सल जरय्यानातःगु रथ सच्छि सप्तरत्न दशरत्न सहितगु सच्छिगू सच्छिगू गाडा छलपोलयात उपहारस्वरूप चरय्याये हयागु जुल । स्वीकार यानाबिज्यासे जिनाप छलपोलया म्हय्मचा इहिपा यानाः बियाबिज्यायेमाल ।'

उब्यलय् वरुण नागराजं थ्व ज्या याकनं हरवरय्जुयाः याये मज्यूगुलि थथे आज्ञा जुया बिज्यात– 'भो पुण्णक यक्ष सेनापति ! छलपोल वैस्सवण्ण यक्षराजया काय्चा परय् जूम्ह जूगुलि यानाः इहिपा मंगल सम्पन्न याये मखु धकाः धायेगु ला खँहे मदु, छलपोलनाप थुकथंया स्वापू तयेदयाः जि तसकं लय्ताया । अथेसां तबि थ्व सांसारिक ज्या धयागुयात सहलह वांलाक मिलय् मयासे हथासं थःगु इच्छाकथंजक यात धाःसा लिपा छुं बिघ्नबाधा मवःसा ला पाय्छि हे जुल । छुं गथे जुयाः बिघ्न बाधा दनावल धाःसा मेपिसं दोष बीकाः च्वंच्वनेमाली । लिपा लिपा थःपिसं नं पश्चाताप यानाः च्वने माले यः । थ्व जिह्म म्हय्मचा अतिकं तितिपापा यानाः लहिनातयाम्हयात इहिपा यानाः बियाछ्वयेगु धयागु धौपलखया ज्या मखु । जीवनकाःछि ह्वनाच्वनेमाःगु ज्या खः । उकिं जिमि थःथिति, इष्टमित्र, पासाभाइपिंनाप सल्हाबल्हा यानास्वये मानि । मिसातय्गु स्वभाव धाःसा थःथितिपिं त्वःताः थःगु गां शहरं तापाक च्वंवने दःसा यःपिं जुयाच्वन । इरन्वती बालिका हे तिनि उकिं मां-बौपिंनाप अलग जुयाः च्वंवने मनंनिगु छगू कारण, ज्याखँ मामला यायेगुली थःगु ह्लाय्पनं न्यने मगाःनिह्म, सुखपूर्वक जीवन हनाच्वंह्म आदि कारणं यानाः, लिपायागु समयस छिनाप च्वने मास्ति मवयेकल वा दुःख तालधाःसा जिमि थःथितिपिसं जिम्त लाय्बुइ, उकिं छःपिं भचा धैर्य यानाः पियाबिज्याहुँ ।' धयाः महारानी च्वनाबिज्यागु कोथाय् दुहां बिज्यात ।

नागराजं महारानीलिसे सल्ला यायेगु मर्ति धयाबिज्यात– 'महारानी! वेस्सवण्ण देवतापिनि जुजुया काय्चा पुण्णक धयाह्म सेनापति आपालं कोसेली ज्वनाः झीह्म म्हाय्मचा इरन्धतीनाप इहिपा याये धकाः कन्यादान फ्वंवयाच्वन । व-

नाप भी म्हाय्मचा इहिपामंगल स्वाकाछ्वये दःसा मज्यूला ?'' धकाः खँ छुनाबिज्यायेव विमलादेवी महारानिं– ''छलपोल महाराज न्ययेगु योजन ब्या दुगु नागलोकयात राज्य यानाच्वनाबिज्याःह्म महाराजाधिराज जूगुलि छलपोलयात भवभोग सम्पत्तियागु छुं खाँचो जुयाच्वंगु मदु। उकिं भीह्म म्हाय्मचा इरन्धतीयात भवभोग सम्पत्तियागु जक लोभ क्यनाः प्राप्त याना कायेफइमखु। यदि वं प्रज्ञावान्ह्म विदुर महामन्त्रीयागु नुगःचुयात धर्मानुकूलरूपं थन नागलोकय् कयाहया बीफत धाःसा जक भीह्म म्हाय्मचा इरन्धतीयात लाभ याना कायेफइ नत्रसा फइमखु'' धाल।

नागराजं महारानीनाप सल्हा यानाः पुण्णक च्वंच्वंथाय् ल्याहां बिज्यानाः महारानीया विचारअनुसार ''हे पुण्णक यक्ष सेनापति ! जिह्म म्हाय्मचा इरन्धतीयात भवभोग संपत्ति न्ह्याक्व ब्यूसानं इहिपा यानायंके दइमखु। छं प्रज्ञावान्ह्म महामन्त्रीयागु नुगःचुयात धर्मानुकूलरूपं थन हया बीफत धाःसा जक इरन्धतीयात छनाप इहिपा यानाः बियाछ्वये फइ।' धकाः धयाबिज्यासेंलि पुण्णक यक्षं नागराजयाके न्यनेगु इच्छा यानाः– 'भो महाराज ! मनुष्य लोकय् अत्यन्त प्रज्ञावान्ह्म धकाः धयातःह्मसित मेपिसं दुष्टह्म धकाः नं धायेफु, उकिं गुह्मसिके धात्थेंगु प्रज्ञाज्ञान दु धकाः जिं निश्चययानाः धायेमफु। वांलाक निश्चययानाः ज्ञान दुह्म मनूथुह्म हे खः धकाः सीकेत छलपोलं धयाबिज्याह्म प्रज्ञावान् महामन्त्री च्वनीगु देश व वया जातिया नां स्पष्ट ज्वीक धयाविज्याहुँ।' धकाः बिन्ती यात।

उब्यलय् नागराजं आज्ञा जुयाबिज्यात– 'भो सेनापति ! पुण्णक, इन्द्रप्रस्थ धयागु प्रदेशय् धनञ्जय कौरव्य जुजुया अत्यन्त विद्वान्ह्म महामन्त्री विधूरयागु नां छं न्यनातयागु मदुला ? वहे महामन्त्रीयागु नुगःचु धार्मिकरूपं छं कयाहयाः वीफुसा छन्त जिह्म म्हाय्मचा इरन्धती इहिपा यानाः कन्यादान बियाछ्वयेगु पक्का जुल।'

सी-दुने - २

– दुर्गालाल श्रेष्ठ

म्वाय्धुन थें जक ताय्फुगु जूसा
सीन धकाः मन ख्वैमखु खै
सीधुंकाः नं हाय ! छु स्यू जिं
सी-धालखय् नां दै कि मदै ?

नुगःमछि–फय् सिरिसिरि वैच्वन
ज्यःगु म्ह पिरिपिरि गूगु ह्वतं
जिगु आत्माया चिल्लाय् ब्वैच्वन
तुकिया फिरिफिरि संगु मतं

दु थें मच्वंक जि च्वन्य धुं थें तुं
वं थें मच्वंक वंगु थजु
लिक्क दुम्हं हे छप्ति मचाय्क
द्यंम्ह द्यनां हे च्वंगु थजु

१११५ चिल्लागाः १

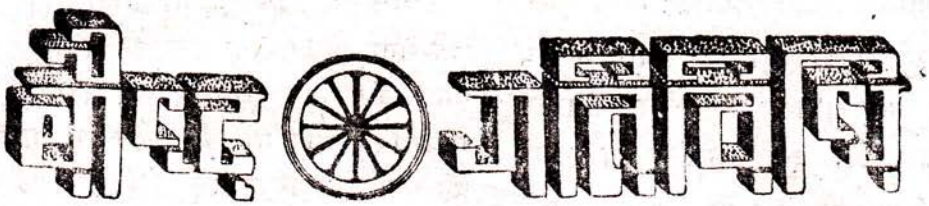

आनन्दकुटी विहारमा कार्यक्रम

२०५३ वैशाख २१, काठमाडौं–

महिनाको एक पटक आउने पूर्णिमा बौद्धहरूको लागि पवित्र दिनहरू हुन् । बाह्रै महिनाका पूर्णिमाहरूमा यहाँको आनन्दकुटी विहारमा बुद्धपूजा, धर्मदेशना र शीलप्रार्थना कार्यक्रम रहेको हुन्छ । त्यसमा वैशाख पूर्णिमाका दिन बुद्धको जन्म, बोधित्त्वलाभ र महापरिनिर्वाणको त्रिसंयोगको उपलक्ष्यमा बैशाख महोत्सव यहाँ भव्यरूपमा मनाइयो । बुद्धजयन्ती समारोह समिति काठमाडौंको आयोजनामा भएको बौद्ध सार्वजनिक सभामा प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले प्रमुख अतिथिको आसन ग्रहण गरी बुद्धलाई आफू लगायत सबै नेपालीले श्रद्धाका साथ पूजा अर्चना गर्ने गरेको कुरा बताउनुभयो । भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर समक्ष शीलप्रार्थनाबाट शुरुभएको सो समारोहमा भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले सभापतित्व गर्नुभएको र महासचिव श्यामकृष्ण मानन्धरले स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर र काठमाडौं महानगर पालिकाका मेयर प्रेमलाल सिंहद्वारा बुद्ध र बुद्ध दिवसको बारेमा आफ्ना मन्तव्य व्यक्त गर्दै बुद्धका उपदेशलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्नुपर्ने कुरा बताउनु भएको थियो । समितिका उपाध्यक्ष राजपरिषद्का सदस्य कनकमान शाक्यद्वारा धन्यवाद ज्ञापन गरिएको सो समारोहमा बौद्ध हाजिरी जवाफ तथा निबन्ध प्रतियोगिता उपसमितिद्वारा सुवर्ण शाक्यको संयोजकत्वमा भएका प्रतियोगिताहरूमा हाजिरी जवाफतर्फ प्रथम हुने विद्यालय भक्तविद्याश्रम, द्वितीय हुने प्रबल मा. वि. र तृतीय हुने जुद्धोदय मा वि. तथा निबन्धतर्फ प्रथम हुने अन्नपूर्ण मा. वि., द्वितीय हुने भा. वि. र तृतीय हुने हिमालय विद्यामन्दिरका विद्यार्थीलाई पुरस्कार तथा प्रमाण–पत्र तथा विद्यालयहरूलाई प्रमाण–पत्र प्रदान गर्नुहुँदै प्रमुख अतिथि प्रधानमन्त्री देउवाले हाजिरी जवाफमा तीन पटकसम्म प्रथम हुने भक्त विद्याश्रमलाई फिर्ता नहुने गरी रनिङ्ग शील्ड प्रदान गर्नुभयो ।

बुद्ध दिवसको उपलक्ष्यमा आनन्दकुटीमा उपस्थित सबै उपासक उपासिकामा क्षीरभोजन, कविगोष्ठी, ज्ञानमाला सप्ताह, धर्मदेशना सप्ताह एवं भिक्षुहरूद्वारा जिल्ला जिल्लामा प्रतिनिधित्व गरी बुद्धउत्सव मनाउन जानुभएको थियो । साप्ताहिक बुद्ध उत्सव कार्यक्रम अन्तर्गत रेडियो नेपालबाट भिक्षु अग्गनन्द, सुवर्ण शाक्य, भिक्षु भद्दिय, अनगारिका कुसुम, भिक्षु धम्ममूर्ति, भिक्षु कौण्डिन्य र भिक्षु पञ्ञामूर्तिले वार्ता प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । नेपाल टेलिभिजनबाट भिक्षु ज्ञानपूर्णिक, भिक्षु सुदर्शन, भिक्षु धम्ममूर्ति, अनगारिका कुसुम, सुवर्ण शाक्य र भिक्षु पञ्ञामूर्तिले प्रवचन दिनुभएको थियो ।

यसै गरी २५४० औं बुद्ध उत्सवको उपलक्ष्यमा त्यस विहारमा त्रिरत्न मैत्रीसंघको तत्त्वावधानमा सप्ताहव्यापी निःशुल्क स्वास्थ्योपचार विष्णुलाल तण्डुकारको प्रायोजनमा सम्पन्न भएको थियो । उक्त शिविरमा रोगीको उपचारार्थ सहयोग पुऱ्याउने स्वयंसेवीहरूलाई

भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरबाट बौद्ध पुस्तकहरू र भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरबाट प्रमाण–पत्र प्रदानका साथै सहयोगी मिनाए हातालाई प्रशंसा–पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो र सुश्री सानुनानी व्यञ्जनकारलाई कनकमान शाक्यबाट दोसल्ला ओढाई सम्मान व्यक्त गर्नुभएको थियो। सो बेला उपाध्यक्ष तीर्थनारायण मानन्धर र श्यामकृष्ण मानन्धरले पनि आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो।

बुद्ध उत्सवको उपलक्ष्यमा साप्ताहिक ज्ञानमाला भजनको संचालन गर्ने स्वयम्भू ज्ञानमाला भजनखलःद्वारा "बुद्धया तेजं प्राणी सुखी जुयेमा" नामक स्टीकरको विमोचन पनि गरिएको थियो।

बौद्धसभा

२०५३ बैशाख २३, काठमाडौं–

२५४० औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा यहाँको केन्द्रीय दायक परिषद्को आयोजनामा ५७ जनाको टोली बुटवल, लुम्बिनी र वीरगंज गई विहारहरूमा बुद्धपूजासहित धार्मिक कार्यक्रममा सहभागी थियो। सांस्कृतिक बाजासहित गएको उक्त टोलीले बुटवलको पद्मचैत्य विहारमा भिक्षु चुन्दको सभापतित्वमा बौद्ध सभा गरियो। सो बेला लुम्बिनी धर्मोदय सभाका अध्यक्ष बुद्धराज उदयले स्वागत मन्तव्य एवं केन्द्रीय दायक परिषद्का सचिव विष्णुरत्न शाक्य र विमलबहादुर शाक्यले बुद्धको धर्मबारे चर्चा गर्नुभयो। केन्द्रीय दायक परिषद्का अध्यक्ष बखतबहादुर चित्रकारले भिक्षुहरूले गाउँ गाउँमा गई बुद्धधर्म प्रचार गर्नुपर्ने कुरा बताउनुका साथै परिषद्बाट ल्याइएको ४ फीटको बुद्धमूर्ति बुटवल ३ कुने सडकमा त्यहाँका मेयरको सहमतिबाट नगर पालिकाद्वारा स्थापना गराउन हस्तान्तरण गर्नुभयो।

भ्रमण टोली लुम्बिनीमा पुगी त्यहाँ लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष भिक्षु विमलानन्द महास्थविरको अध्यक्षतामा बौद्धसभा हुँदा कोषका सदस्य आङ दावा शेर्पा, धर्मोदय सभाका उपाध्यक्ष लोकदर्शन वज्राचार्य, पं. बद्रीरत्न बज्राचार्य, विमलबहादुर शाक्य. र बखतबहादुर चित्रकारले बुद्धको उपदेशको महत्त्व दर्शाउँदै देवदहमा पशुबलि चलिरहेको बन्द गर्नुपर्ने आदि सुधारका कुराहरू चर्चामा ल्याइयो।

लुम्बिनीमा काठमाडौं, ललितपुर र पाल्पाका विभिन्न सांस्कृतिक बाजासहित बुद्धको मूर्तिद्वारा शोभायात्रा भए। बौद्ध नृत्य संगीत प्रस्तुत गरी भोलिपल्ट वीरगंजमा पुगेर त्यहाँ चक्रबहादुर शाक्यको सभापतित्वमा बौद्धसभा र बुद्धपूजामा संचालन गरियो। त्यहाँ वीरगंज बौद्ध समितिका महासचिव सत्यनारायण मानन्धरले भिसवामा सम्राट् अशोक आई बुद्धधर्म प्रचार गरेको कुरा बताउनुभयो। त्यसै गरी बखतबहादुर चित्रकार, लोकबहादुर शाक्य, बुद्धिबहादुर महर्जनले सामाजिक क्रान्ति, तृष्णा र द्वेष, आदि आदि कुरामा बुद्धले दिएका उपदेशलाई अनुसरण गरी कार्यरूपमा व्यवहार गर्ने गरी अग्रसर हुनुपर्ने चर्चा गर्नुभयो। नारायण घाटमा पुगेपछि त्यहाँ नगर परिक्रमा गरी गरिएको बौद्धसभामा वज्रराज वज्राचार्य र रवीन्द्र वज्राचार्यले विहारहरूको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नुभयो र श्रामणेर बिमलकीर्तिसमक्ष पंचशील प्रार्थना गरियो। यस्तै महाबौद्ध गुम्बाका अध्यक्ष देवेन्द्र गुरुङ, विष्णुरत्न शाक्य श्रीबहादुर महर्जन र राजमान वज्राचार्यद्वारा बुद्धधर्मका उपादेयताहरूमा आफ-आफनो विचार व्यक्त गरिएको बौद्धसभा आदि गर्दै परिषद्का टोली काठमाडौं फर्केको छ।

रक्तदान

२०५३ वैशाख २१, काठमाडौं–

२५४० औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा बुद्धजयन्ती समारोह समितिको कार्यक्रम अनुसार रक्तदान कार्यक्रम उपसमितिका संयोजक रामेश्वरप्रसाद श्रेष्ठको सक्रियतामा भएको रक्तदान कार्यक्रममा ६४ जनाले रक्तदान गरी बुद्धप्रति श्रद्धा व्यक्त गरे। रक्तदान दिनेहरूमा निरज वैद्य, सुरेन्द्र ताम्राकार, रामबहादुर महर्जन, रत्नवीर महर्जन, अमीर महर्जन, तेजमान शाक्य, शान्ती महर्जन, कमला शाक्य, प्रमोद तुलाधर, उमेशभक्त डंगोल दिनेश स्थापित, ध्रुव मानन्धर, राजेन्द्रगोपाल, केशव वज्राचार्य, नरेशरत्न वज्राचार्य, सोहन धौभडेल, उज्ज्वल स्थापित, रवीन्द्र श्रेष्ठ, सोभित श्रेष्ठ, चन्द्रकृष्ण मुल्मी, विजय शाक्य, धर्ममान सिं, श्याम महर्जन, नरेश महर्जन, रमेशबहादुर प्रधान, शंकरप्रसाद श्रेष्ठ, मिलन शर्मा, रोशन तुलाधर, जंगबु शेर्पा, *Causse (France)*, ईश्वरदास मधिकर्मी, राजबहादुर शाक्य, मिग्मे दोर्जे लामा, लाकपा छिरिङ, ब्राङदेन लामा, मोनबहादुर सार्की, लक्ष्मी श्रेष्ठ, किरण थापा, बुद्धरत्न मानन्धर, प्रवीण श्रेष्ठ, राम श्रेष्ठ, हेरालक्ष्मी, अनुजा बस्नेत, अजय मोक्तान, छिरिङ्ग एम डोम, कल्पना वन्त, सुमन श्रेष्ठ, मोतिकाजी महर्जन, अमृत स्थापित, अनिल चित्रकार, प्रियदर्शी मानन्धर, धर्मरत्न मानन्धर, चन्द्र प्रकाश अधिकारी, धर्मरत्न शाही, कयः मैयाँ, महेश्वरमान सिंह, भाष्कर मानन्धर, नरेन्द्रमान सिंह र कामी लामा हुनुहुन्छ।

रजतजयन्ती

२०५३ वैशाख २१, ललितपुर–

प्रत्येक वर्ष पालैपालो गरी जिम्मालिई यहाँ बुद्धदिवस मनाउने कार्यअनुसार २५४० औं बुद्धदिवस मनाउन रत्नाकर महाविहार, हखबहालले चक्रेश्वर रत्नबहादुर वज्राचार्यको अध्यक्षतामा सूर्यमान वज्राचार्य, जोगरत्न वज्राचार्य उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष र सहकोषाध्यक्षमा क्रमशः वज्राचार्यहरू सिद्धिरत्न, त्रिरत्न र कनबहादुर रहेको र सदस्यहरूमा बाबुकाजी, पवित्रबहादुर, तेजमान, दुण्डबहादुर, प्रकाशरत्न, शान्तरत्न, किरण रहनुभएको र संगठन र सहसंगठनमा कुलरत्न र राजेन्द्र रहनुभएको छ।

४ दिने स्वास्थ्य कार्यक्रम, ५ दिन धर्मदेशना र २ दिन बौद्ध भवनको कार्यक्रम रहेको यस समितिले बुद्धदिवसका दिन प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको प्रमुख आतिथ्यमा बुद्धजयन्ती सम्पन्न गरेको थियो। उक्त आयोजित कार्यक्रमहरूमा मन्त्री तथा सांसदहरू अर्जुननरसिंह केसी, पद्मसुन्दर लावती र पशुपति शम्शेर जबराले भाग लिनुभएको थियो।

बुद्धदिवस मनाइयो

२०५३ वैशाख २१, मोरङ्ग–

यहाँका विराट बौद्धसंघ, धर्मोदय सभा शाखा, उपासिकासंघ र युवा बौद्धसंघको संयुक्त आयोजनामा काठमाडौं बुद्धजयन्ती समारोह समितिबाट प्रतिनिधित्व गर्नुभएका श्रामणेर अस्सजी समक्ष पंचशील प्रार्थना गरी बुद्धदिवस मनाइयो। सो बेला बुद्धप्रतिमासहित शोभायात्रा गरी विराटनगर १५ मा निर्वाणाधीन बुद्धविहारमा ज्ञानमाला भजन, बुद्धपुजा गरी गरिएको बौद्ध सभामा उपाध्यक्ष मोहन शाक्य, लालधन शाक्य, चिरञ्जीवी दाहाल, सावित्री तुलाधर, लोकेन्द्रकुमार मल्ल सत्यनारायण ताम्राकारले बुद्ध र बुद्धधर्मको महत्त्व एवं उपदेयतामा आ-आफनो मन्तव्य व्यक्त गर्नु

भयो। विराटनगर, उपमहानगर पालिका वार्ड नं. १४ का वडाध्यक्षको प्रयासबाट २,२५०००।– विहार निर्माणको लागि उपलब्ध गराइएको थियो। त्यसबेला युवा बौद्ध संघको आयोजनामा भएको हाजिरीजवाफ प्रतियोगितामा बालकल्याण विद्यालय, स्टार बोर्डिङ्ग, अरनिको बोर्डिङ्ग, गौतमबुद्ध मेमोरियल स्कूल, जे.सी. बालसदन क्रमशः प्रथम, द्वितीय, तृतीय, चतुर्थ र पंचम भएका विद्यालय र विद्यार्थीहरूलाई श्रामणेर अस्त्रजोवाट पुरस्कार प्रदान गराइएको थियो।

बौद्ध कार्यक्रम

२०५२ चैत्र १५, सुनसरी–

यहाँको बुद्धविहार धरान ८ ले बुद्धधर्मको क्रियाकलापलाई अगाडि सारी विभिन्न कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ। सो अनुसार फागुन ११ गतेदेखि चैत्र १४ गतेसम्ममा ७ जना महिला र १० जना पुरुषको ध्यान शिविर संचालन, बौद्धसंस्कार अनुसार भोजपुर निवासी सुश्री लक्ष्मी मोक्तान र चितौन निवासी कर्ण ह्योंजनसँग एवं दार्जिलिंगनिवासी सुश्री कला गुरुङको सुनसरीनिवासी शम्भु गुरुङसँग विवाह सम्पन्न गरियो। उक्त विवाह समारोहमा मादक पदार्थ निसिद्ध नै गरिएको थियो।

बुद्धदिवस समारोह

२०५३ वैशाख २१, रामेछाप–

२५४० औं बुद्धजयन्तीको उपलक्षमा यहाँको पाङ्तेि लुहुन्डुब देछोलिंग गोम्पाको आयोजनामा शोभायात्राको व्यवस्था गरी गोम्पोको प्रांगणमा संचालक समितिका अध्यक्ष ध्यान्छा लामाको अध्यक्षतामा बुद्धदिवस समारोह मनाइयो। सो बेला धर्मदेशना एवम् त्रिरत्न वन्दना गरिएको थियो।

विश्वभरि शान्ति फैलाऊ नारासहित बुद्धदिवस

२०५३ वैशाख २१, धादिङ–

यहाँको गुम्बी गा. वि. स. वडा नं. ४ स्थित स्याङस्याङ छोईलिंग गुम्बामा स्थानीय लामासमिति र युवक बौद्ध मण्डलको संयुक्त आयोजनामा 'विश्वभरि शान्ति फैलाऊ' भन्ने नारासहित २५४० औं वैशाख महोत्सव मनाइयो। शान्ति जुलुस गरी सभामा परिणत गरिएको कार्यक्रममा युवक बौद्ध मण्डल शाखाका अध्यक्ष सूर्यबहादुर गुरुङले आजको वैज्ञानिक तथा प्रतिस्पर्धात्मक युगमा भगवान् बुद्धले प्रतिपादन गर्नुभएको धर्मलाई सहीरूपमा पहिचान गरेर व्यवहारमा उतार्न सके मात्र तेस्रो विश्वयुद्ध तथा असंख्य जीउ धन नाश गर्ने महामारी युद्धबाट अलग रही सुखी जीवन जिउन सकिने कुरा बताउनुभयो। यस्तै नेत्रबहादुर घले र पुर्णबहादुर घलेले सम्प्रदायलाई च्याप्ने र मन्दिरमा गएर पूजा गर्ने गर्दैमा धर्म लाग्ने होइन सहीरूपमा मानवसेवा गर्नुपर्छ भन्नुभयो। क्याप्टेन श्यामबहादुर गुरुङको सभापतित्वमा भएको सो समारोहमा बुद्धपूजा, वाङपूजा गरी शान्ति कामना र पुण्यानुमोदन गरिएको थियो।

विश्वमा बुद्धधर्मको आवश्यकता

२०५३ वैशाख २१, गुल्मी–

यहाँको रिडीबजारस्थित सुगन्धविहारमा यस वर्षको वैशाखमहोत्सवको उपलक्ष्यमा बुद्धभजन, भिक्षु बोधिप्रानद्वारा धर्मदेशना एवं कठिन चीवरदान तथा भिडियो प्रदर्शन आदि गरी विश्वमा बुद्धधर्मको आवश्यकता विषयमाथि प्रवचन सम्पन्न भयो।

नगरमा ध्वज वितरण र बुद्धप्रतिमालाई रथमा सजाई नगर परिक्रमा गराई बुद्धधर्मसंघका अध्यक्ष श्रीमती भुवनमाया योर्छनको अध्यक्षतामा भएको बौद्ध सभामा शिक्षक तिलकराम आचार्य, जनकपुर चुरोट कार्खाना रिडी शाखाका प्रमुख हरिश्चन्द्रप्रसादसिं, रुरु संस्कृत विद्यापीठका प्रा. मुरलीमोहन बाँसटोला र प्राचार्य श्रीराम सापकोटाले भगवान् बुद्धको जीवनी तथा आजको परिप्रेक्षमा बुद्धधर्मको आवश्यकतामाथि जोड दिई मन्तव्यहरू व्यक्त गर्नुभयो। सुगन्ध विहार ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष सुवर्णलाल कक्षपति, ज्ञानमालासंघका सचिव दीपेन्द्रकुमार कसजूले बुद्धधर्मका विविध पक्षमा प्रकाश पार्नुभयो। सो बेला भएको हाजिरीजवाफ प्रतियोगिताका विजयी टोलीलाई पुरस्कार पनि वितरण गरिएको थियो।

न्हयसःलिसः कासाया रजतजयन्ती

१११६ बछलागा १०, यल–

बुद्ध सम्वत् २५४० दँ क्वंगुया लसताय् बौद्ध पुस्तकालय नागबाहाःया ग्वसालय् उपमहानगर पालिकाया मेयर बेखारत्न शाक्यपाखें उद्घाटन जुयाःलि रजत जयन्ती हन । बु.सं. २५१६ स स्थानीय व्यक्तिपिगु कुतलं नीस्वंगु यल नगरव्यापी अन्तरपुस्तकालय न्हयसःलिसः कासाया ज्याझ्वःकथं थ्यालेया कासाय् नीन्यागू खलकं ब्वतिकयाःलि भिछेबाहाया जनमैत्री वाचनालय, इखाछेंया आलोक पुस्तकालय, ओकुबाहाःया महाबौद्ध पुस्तकालय, थँनाया शाक्यसिंह विहार व हःखायो युवा पुस्तकालय फाइनलय् थ्यंगु जुल । ह्लाप लाःगु युवा पुस्तकालय, ल्यू लाःगु आलोक पुस्तकालय, लियांल्यू जूगु शाक्यसिंह विहारया नापं रत्नाकर महाविहारयात उत्कृष्ट सिर्पाः व प्रमाण–पत्र बीजं कासाकुन्हु मेयर बेखारत्न शाक्यया ल्हाःतं प्रदान जूगु जुल ।

बिजं कासाकुन्हु हे थनिं नीन्यादँ न्हयोनिसें बौद्ध न्हयसःलिसः कासाया नीस्वना इलंनिसें थौंतक मदिक्क सेवा यानाः बिज्याःह्म यल नागबाहाः, कुटिबाहाःया हेराकाजी सुजिकाःयात न्हयसःलिसः कासाया मूल कमिटिपाखें प्रसंशा–पत्र देछासे दोसल्लां न्ययेकाः हनेगु याःगु खः । अथे हे बौद्ध पुस्तकालयपाखें नं अभिनन्दन पौ यलया मेयर बेखारत्न शाक्यया ल्हाःतं लःल्हाना बिज्याःगु खः । बौद्ध ख्यलय् न्हयसःलिसः कासा नीस्वनाः न्ह्यथने बहःगु ज्या याःगुयात कयाः ग्वचुमिपिसं वसपोलयात सुभाय् देछाःगु खः । अन्तय् हेराकाजी सुजिकाःपाखें पुण्यानुमोदन यानाः सभा क्वचाःगु खः । चाह्लसिया २ ता इलय्तकं उलिहे उत्साह उमंगकथं जूगु थुगु ज्याझ्वः अतिकं लुमंके बहःगु तायेकूगु दु ।

ज्ञानमाला भजन जुल

१११६ श्रछलाश्व १५, यल–

थनया बौद्धविहार युवा समूह, पूच्व व यशोधरा महाविहार, बूनाबाहाःया मैत्रीपूर्ण निमन्त्रणाय् तानसेन पाल्पाया महाचैत्य विहारया संघया नायः कृष्णप्रसाद शाक्यया नेतृत्वय् ४२ह्म खलः दुगु पुचः वयाःलि थनया अक्षेश्वर महाविहार, ओकुबाहाः, यशोधरा महाविहार, अक्षेश्वर महाविहार जयमनोहर महाविहारस ज्ञानमाला भजन प्रस्तुत याःगु जुल । उगु पुचःयात बौद्धविहार युवा समूहया नापं थीथी विहारसंघपाखें लसकुस याःगु जुल ।

स्वांयापुन्ही नखः हन

१११६ बछलाश्व १५, थिमि–

थनया नगदेश बुद्धविहारय् नगदेश बौद्ध समूहया ग्वसालय् २५४० क्वंगु बुद्धया स्वंगू निमित्त चूलाःगु महापरिनिर्वाण दिवस बुद्धया प्रतिमायात खतय् तयाः जात्रा यानाः हन । 'बौद्धजगतय् स्वांयापुह्लि' नांगु पर्चा ह्वलाः नगर चाहयूगु उगु इलय् भिक्षु धम्मसोभन व अनगारिका मायादेवी नं चाःहिलाबिज्याःगु जुल ।

धर्म–वासः

– दोलेन्द्ररत्न शाक्य

सुप्रभातम् ! सुप्रभातम् !! सुप्रभातम् !!!

सिचुक फय् सन नापं धम्म दोहाया सः थ्वल,
शान्त व शीतल धर्मानन्दया अनुभव जुल ।
धात्थें स्वर्गय् वास याना थें, तयाः धर्मया गौरव,
धन्य खः धन्य दत जितः धर्म-धनया सौरभ ॥ १ ॥

थःगु सासः प्रति जुयाः सजग सचेत व स्थिर,
अविचलित मन तयाः जुया शूर वीर धीर ।
समतां थःत छाय्पियाः, चफुनाः राग जंजीर,
यथाभूत सम्वेदना चायेकाः, हायेकाः, झर झर नीर ॥२॥

विपस्सना साधना खः कंगु कर्मभूमि साधक,
चिइकि न्हां छं राग द्वेष मोह रूपी फुक्क बाधक ।
निर्वाण प्राप्त यायेत जुयाः छ छह्म धम्मिक,
धर्म लँपुइ न्ह्याना च्वंह्म खः छ मेधावी धावक ॥३॥

बुद्ध छह्म डाक्टर खःसा, धर्म खः वासः विशुद्ध,
संघयात परिचारिका भापाः थःत रोगी विशेष ।
डाक्टरं कंथे परिचारिकां धाःथे याना वासः सेवन,
धर्म वासः न छं इलय् ब्यलय् जू भवरोगं निवृत्त ॥४॥

शुद्ध धर्म खः महान्, मखु ह्मां साम्प्रदायिक प्रलाप,
'जो धावे सोहि पावे' मदु थुकिइ छुं विवाद ।
जाति, वर्ण, लिङ्ग व मान्यताया मदु छुं उँचनीय,
धर्म याइ कल्याण, मतसे सुंगुम्हेसितं भेदभाव ॥५॥

●

सुप्रभातम् ! सुप्रभातम् ! सुप्रभातम् !!!

प्र.जि.अ.का. का. दर्ता नं.- ३४/०३४/३५ म. क्षे. हु. नि. दर्ता- १६/०५०/५१

नेपालं पिदंगु न्हापांगु बुद्धधर्मया लय्पौ

आनन्दभूमिया

इनाप

पुन्हिकुन्हु पिदनेगु आनन्दकुटी विहारया थुगु लय्पौ ताःलाकातयेवा लागी बुद्धधर्मयात न्हिथं प्रचार प्रसार यानावं बनेगु ज्वलय् छिकपिनिगु ग्वाहालिया आशा याना ।

- बुद्धधर्म व दर्शनया अनुसन्धनात्मक व रचनात्मक च्वसुत बियादिसँ ।
- बौद्ध गतिविधित छुयाहयादिसँ ।
- थःगु व्यवसायया विज्ञापन बियादिसँ ।

ग्राहक ल्हापं--

दँछिया ग्राहक ल्हापं ६०।- छगूया ६।-

आजीवन ग्राहक ल्हापं १०००।- तका ।

विज्ञापनया भाः

थाय्	छगू पेज (पूरा)	बच्छि पेज	चकंछि पेज
दक्सिबय् त्यूनेया कभर-	३,०००।-	१,६००।-	-
दुनेया कभर-	२,०००।-	१,१००।-	६००।-
दुनेया पेजय्-	१,०००।-	६००।-	४००।-

दच्छिनक थुलं बियादिउसा २०%, खुलातकया १५% व स्वलातकया १०% छुटया व्यवस्था दु ।

आनन्दभूमि

थाकुः- बी. एस्. प्रिन्टिङ्ग प्रेस, लगं दलाछि, पं । फोन- २३१२२२